

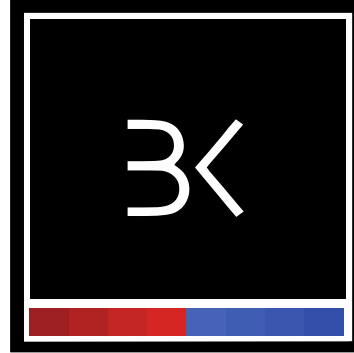
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

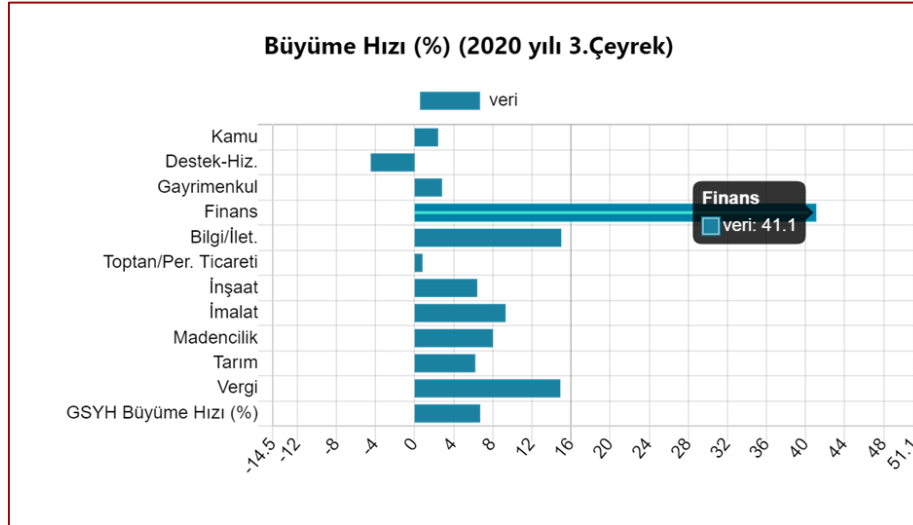
4 Aralık / 2020

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

3. Çeyrek Büyüme Oranı

- ❑ Bu hafta 3. çeyrek büyüme oranı açıklandı ve TÜİK verilerine göre Türkiye %6,7 büyüme kaydetti.
- ❑ Üretim açısından bakıldığında; Tarım sektörü % 6,2, Sanayi sektörü % 8, İnşaat sektörü % 6,4 ve Hizmetler sektörü % 0,8 büyüdü.
- ❑ Harcamalar açısından bakıldığında ise Tüketim harcamaları % 9,2 , Yatırım harcamaları % 22,5 , Kamu harcamaları % 1,1 büyüdü.
- ❑ İhracat % 22,4 daraldı, ithalat % 15,8 büyüdü. Lakin büyüme hızının dağılımına bakıldığında Finans sektörü önderliğinde bir büyüme olduğunu görmekteyiz.

3. eyrek Büyüme Oranı

- ❑ Türkiye'nin 3. eyrekte büyüme oranını diğerk ülkeler ile kıyaslamak istersek, in hariç aşağıda göreceğiniz pek çok ülkenin aslında bir önceki yılın aynı dönemine göre daralmış olduklarını göreceksiniz.
- ❑ Dolayısı ile ülkemizde büyüme, «bir şeylere rağmen» diğerk ülkelerden pozitif ayrışmakta!

	3.eyrek
ABD	-%2,9
İngiltere	-%9,6
Singapur	-%5,8
in	+%4,9
Almanya	-%4
Japonya	-%5,8
İtalya	-%4,7
İspanya	-%22,1
G.Kore	-%1,3
Fransa	-%3,9
Hindistan	-%7,5

Büyüme Hangi Şeylere Rağmen?

- ❑ 2020 yılında Ağustos ayına kadar kredilerde düşük politika faizi ve aktif rasyosu, arttırılan likidite imkanları yani genişlemeci para politikaları ile inanılmaz bir büyüme gerçekleşti.
- ❑ Normalleşme adımlarına geçilmesi ile beraber, başta politika faizi olmak üzere TCMB dan ve BDDK'dan bir takım adımlar beklendi ancak;
- ❑ Özellikle TCMB, adına sıkı para politikası denilen bu normalleşme adımlarını politika faizi yerine geç likidite penceresi ve ağırlıklı ortalama fon maliyeti gibi dolaylı yollardan yapmayı tercih eder olmuştu.
- ❑ Ardından geçtiğimiz aylarda yaşanan görev ve söylem değişiklikleri ile parasal ve niyet adımlarının atılmış olduğunu gördük.
- ❑ Politika faizi arttı, üstelik aktif rasyosunun da kaldırılmasına karar verildi, bir de üstüne karşılıklar arttırılarak, bir nevi kredi muslukları kısılmış oldu.
- ❑ Artık banka ya mevduat toplayacak ya da kredi vermekten kaçınacak ve/veya piyasaya bol miktarda tahvil satarak TL daki daralan likiditeyi telafi etmeye çalışacak.
- ❑ Hal böyle olunca tahvil faizleri artış eğilimine girebilir.

Büyüme Hangi Şeylere Rağmen?

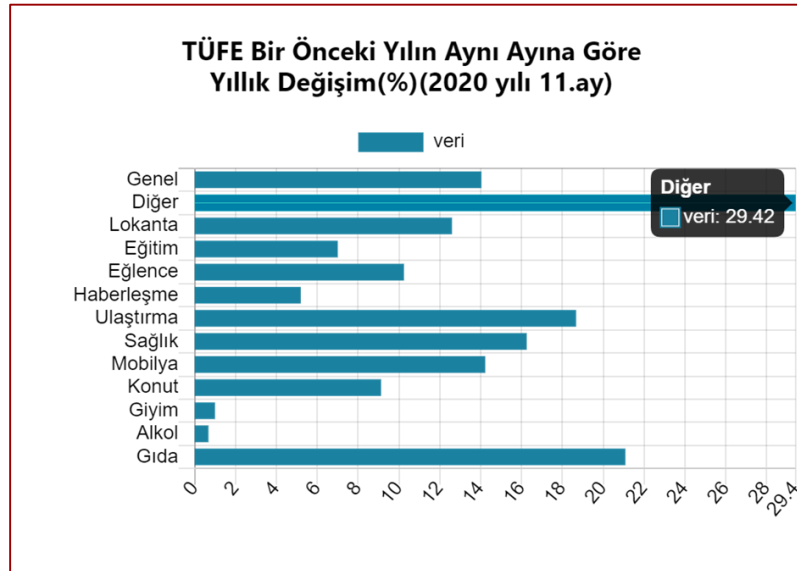
- ❑ Ayrıca şöyle de bir durum vardı ki ilave gümrük vergilerine ve kurda görülen artışlara rağmen ithalatın hızı bir türlü kesilemedi.
- ❑ Net rezervlerdeki daralmanın telafi edilmesi pandemi nedeni ile bıçak gibi kesilen turizm gelirleri ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına, sürekli açılan dış ticaret açığı makası eklendiğinde oldukça güç gözükmekte.
- ❑ Bir de en önemli şey var ki o da enflasyon, ne yazık ki Türkiye'nin pozitif ayrışan büyüme hızı finans sektöründeki hızla korele ve aynı zamanda son aydaki pozitif değişimler sayılmaz ise zamanında atılmayan para politikası araçlarının döviz kurlarına verdiği zararın enflasyona dönüşmesini beraberinde getirmiştir.
- ❑ Bir taraftan tersine döndürmesi zaman alan dolarizasyon ve altınizasyon diğer yandan pandemi ve görülen kuraklık ile temel gıda ürünleri kaynaklı olduğu ifade edilen enflasyon işte bu en önemli unsurlara rağmen 3. çeyrekte büyüdük..

Yatırım & Tararruf Sarmalı

- ❑ Bazı ekonomistler çok da haklı olarak Ortodoks para politikası araçlarının ve sıkı para politikası adına yapılan politika faiz artışının ekonomide özellikle kredileri kısıarak reel sektöre ağır bir darbe vereceği yönünde görüş beyan etmekte.
- ❑ Ancak bu değerlendirmeyi iki ana etken çerçevesinde yapacak olursak;
- ❑ İlki tüm dünyadaki dengeleri altüst eden pandeminin yarattığı kırılma,
- ❑ İkincisi ise küresel dünyada TL'nin aşırı kırılganlığı ne yazık ki TL faizini cazip hale getirmeden atılacak pek çok adımın hedefine ulaşamayacağı yönünde olacaktır.
- ❑ C.Başkanımızın da dile getirdiği üzere öncelikle kurdaki dalgalanmayı durdurup, enflasyonda anlamlı bir azalma sağlanamadığı sürece bankacılık sisteminin kolay kredi verebiliyor olması büyük olasılıkla batık kredi oranını arttırmaktan başka bir işe yaramayacaktır.
- ❑ Özetle zaman dolarizasyonu ve altınizasyonu durdurup, enflasyonla mücadele zamanıdır.

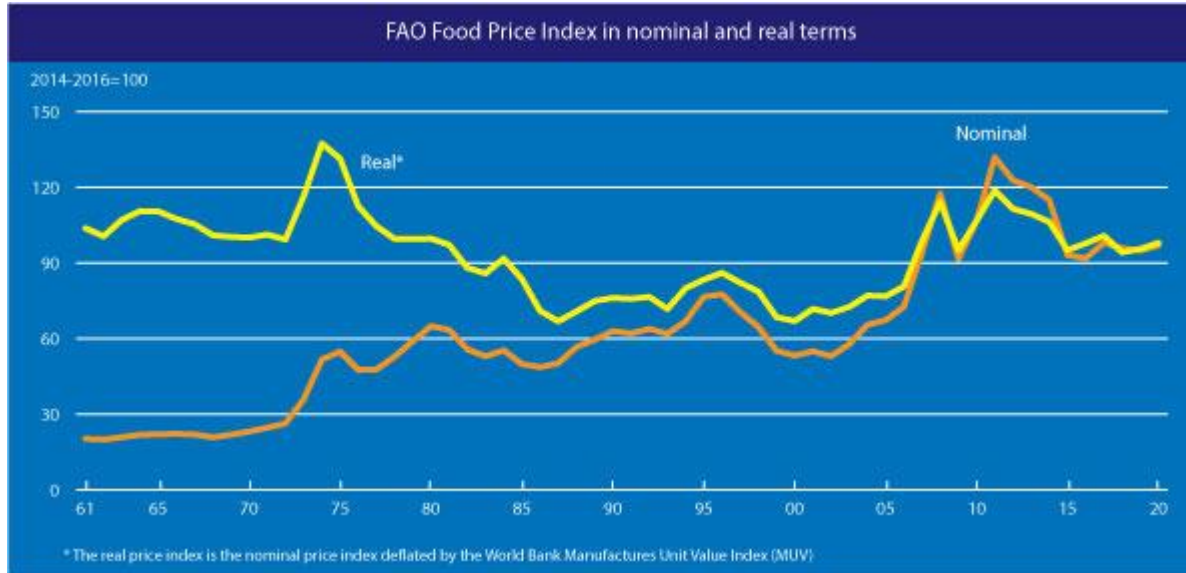
Enflasyon!

- ❑ TÜFE'de 2020 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %2,30, bir önceki yılın Aralık ayına göre %13,19, bir önceki yılın aynı ayına göre %14,03 ve on iki aylık ortalamalara göre %12,04 artış gerçekleşti.
- ❑ Üretici fiyatları ise %23 artış kaydetmiş durumda...
- ❑ Dünya'da kendi klasmanımızda olan ülkeler ile kıyasladığımızda bu ölçüde bir enflasyona rastlanmıyor.
- ❑ Euro Bölgesi'nde enflasyon eksi yüzde sıfır nokta üç (- % 0,3). Gelişmiş 10 içinde en yüksek Yeni Zelanda'da %1,4.
- ❑ Latin Amerika'nın batık ülkelerindeki hiper enflasyon dışında Dünya'da %4'den yüksek enflasyona sahip ülke sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek vaziyette...

Küresel Gıda Enflasyonu da Zirvede..

- ❑ COVID-19 pandemisinin, özellikle gelir kayıpları açısından etkisi, küresel gıda güvensizliği seviyelerine neden olan önemli bir etken. Pandemi, Orta Amerika'daki son kasırgalar ve Afrika'daki seller de dahil olmak üzere çatışmalar, zararlılar ve hava şoklarının neden olduğu kırılgan koşulları şiddetlendiriyor ve yoğunlaştırıyor.
- ❑ FAO Küresel Gıda Fiyat Endeksi'ne göre küresel gıda ürünlerinde, Kasım ayında son 6 yılın en yüksek değerleri görüldü

AB'de Kimlik Karmaşası & Brexit Görüşmeleri

- ❑ Geçen haftalarda AB bütçe görüşmelerinde 1,8 Trilyon Euro'luk bütçeyi Macaristan ve Polonya'nın hukuk şartına bağlanması gerekçesi ile veto ettiği bilgisini paylaşmıştım.
- ❑ Kavram ve kimlik kargaşası esasında sadece bu iki ülke ile sınırlı değil, AB de başından bu yana ekonomisi güçlü ülkeler ile Bulgaristan, Yunanistan gibi güçlü olmayan ülkeler arasında geniş bir makas bulunmakta.
- ❑ Fransa başkanı Macron'un Almanya başkanı Merkel'e eşlik etmesi ile beraber derinleşen sorunlara dün Brexit görüşmelerinde de bir kriz yaşanılması ile yenisi eklendi.
- ❑ 10-11 Aralık'ta yapılacak olan AB zirvesinde ise Türkiye'nin de müzakere edilecek olması her hangi bir yaptırımın uygulanıp, uygulanmayacağı anlamında merak konusu olurken,
- ❑ Ağır bir yaptırımdan ziyade bir takım memnuniyetsizliklerin ifade edileceği kanısındayım. (Doğu Akdeniz ve Libya ekseninde yoğunlaşır biçimde)

Aşı Gelişmeleri

- ❑ ABD'li biyoteknoloji şirketi Moderna, taşıyıcı RNA teknolojisiyle geliştirdikleri aşıya ilişkin gelen son verilerin kalıcı bağışıklık potansiyeli sunduğunu açıkladı.
- ❑ Alman şirket Biontech ile birlikte koronavirüse karşı aşı geliştiren Pfizer, 2020 aşı üretim hedefini 100 milyon dozdan 50 milyon doza düşürdü.
- ❑ CB , Çin'den sonra Rusya ile de aşı konusunda görüşmelerin sürdüğünü ifade etmiştir.
- ❑ Türkiye'de aşıda çeşitli ülkelerden sipariş verilmesi söz konusu.

Ülkeye ve Aşı Adayına Göre Toplam Onaylanmış Dozlar (Milyon doz)

	Oxford	Novavax	Sanofi	Pfizer	Moderna	J&J	Sinovax	TOPLAM
Hindistan	500	1.000						1.500
AB Ülkeleri	400		300	300	160	200		1.360
ABD	500	110	100	100	100	100		1.010
Kanada	20	76	72	20	56	38		282
İngiltere	100	60	60	40	5	30		295
Japonya	120			120	50			290
Endonezya	100	30					50	180
Brezilya	100						46	146
Meksika	77,4			15,5				92,9
Latin Amerika Ülkeleri (Brezilya dışında)	150							150
Avustralya	33,8	40		10				83,8
Şili	14,4			10			60	84,4
Mısır	30							30,0
Arjantin	22							22,0
Bangladeş	30						0,1	30,1
TÜRKİYE							20	20,0

Kaynak: Duke Global Health Innovation Center

Bloomberg

Enerji Görünüm Raporu ve Petrol Fiyatı

- ❑ Uluslararası Enerji Ajansı başkanı Fatih Birol, aşının yararlı olduğu ispatlanana kadar petrol fiyatında geri dönüş beklemiyoruz şeklinde açıklama yaparak, petrol fiyatlarının tamamen aşuya endeksli olduğu sinyalini vermiş oldu.
- ❑ Sabancı Üniversitesi'nin hazırlamış olduğu Türkiye'nin Enerji Görünümü raporunda ise senaryolar halinde 2040'a kadar projeksiyonların yapıldığını ve baz senaryodan en çarpıcı bilgiler özellikle petrol ve türevlerinin yoğun olarak kullanıldığı taşımacılık sektöründen;
- ❑ Buna göre hava yolcu ve yük taşımacılığının zararının telafi edebilmesi için geçmesi gereken en iyimser süre ortalama 2,5 yıl olarak hesaplanmış.
- ❑ Ayrıca elektrik üretiminde halihazırda yaklaşık %40 düzeyinde yenilenebilir (hidrolik dahil) enerji kullanan Türkiye'de bu oranın 2040 yılında %75'lere çıkabileceği ve sosyal faydasının çok yüksek olacağı ifade ediliyor.

ABD'den Yaptırım Olasılığı

- ❑ ABD'de Temsilciler Meclisi Senato'nun silahlı kuvvetler komiteleri bir anlaşmaya vardı ve 740 milyar dolarlık savunma bütçesine onay verdi. Kongre'den bu ay geçmesi beklenen tasarı ile birlikte Trump'ın 30 gün içerisinde Türkiye'ye yaptırım uygulaması bekleniyor.
- ❑ Yaptırım nedeni ise Rusya'dan alınan ve testlerine başlanılmış olan S-400'ler..
- ❑ ABD'nin yaptırımları kapsamında; ABD'deki banka ve gayrimenkul satışına yasak, ABD vizesi vermemek ya da yaptırım uygulanan şirketlere hiçbir ABD'li banka ve kuruluşun kredi vermemesi de gibi konuların olması muhtemel.